

Het Experiment resultaatgerelateerde beloning – verwachtingen over werking en doelbereiking

Prof. mr. W.H. van Boom en mr. M. de Jong*

Verschenen als:

W.H. van Boom, M. de Jong, Het Experiment Resultaatgerelateerde Beloning – verwachtingen over werking en doelbereiking, Tijdschrift Vergoeding Personenschade 2014/3, p. 69-76 [originele paginanummers staan in de tekst aangegeven tussen [haken]]

In deze bijdrage wordt verkend welke verwachtingen er onder advocaten, rechters en verzekeraars leven over de werking van het Experiment resultaatgerelateerde beloning en of dat experiment aan zijn doel zal beantwoorden. Het experiment staat onder voorwaarden toe dat een letselschadeadvocaat een ‘no cure, no pay’-afsprake met de benadeelde maakt. Het doel daarvan is het vergroten van de toegang tot het recht van letselschadeslachtoffers. Het is echter de vraag of er bij cliënten en advocaten een gedeelde behoefte bestaat om dergelijke afspraken te maken. Andere effecten zijn waarschijnlijker, zo voorspelt deze bijdrage.

Trefwoorden: no cure, no pay; honorariumafspraken; resultaatgerelateerde beloning; contingency fee; Verordening op de praktijkuitoefening

1. Inleiding

[69] Op 1 januari 2014 trad de Verordening experimenteerbepaling resultaatgerelateerde beloning (hierna: Verordening) in werking.¹ Daarmee is een experiment van start gegaan waarbij het voor advocaten wordt toegestaan om met hun cliënt in letselschade- en overlijdensschadezaken een resultaatgerelateerde beloning overeen te komen. Het experiment is opgenomen in de Verordening op de praktijkuitoefening in de vorm van een uitzondering onder nadere voorwaarden op het verbod van resultaatgerelateerde beloning. Het experiment zal vijf jaar duren en er zullen tussentijds evaluaties plaatsvinden.²

Nu het experiment onlangs van start is gegaan, dient deze bijdrage ertoe om, mede aan de hand van enkele vraaggesprekken met advocaten, rechters en verzekeringsdeskundigen, stil te staan

---

* Prof. mr. W.H. van Boom is hoogleraar privaatrecht aan de Universiteit Leiden. Mr. M. de Jong was studente master Aansprakelijkheid en Verzekering aan de Erasmus Universiteit Rotterdam en is inmiddels schadebehandelaar bij Allianz Nederland Schadeverzekeringen. Zij schrijft op persoonlijke titel. De bijdrage werd afgesloten in augustus 2014 en bouwt voort op de resultaten van de afstudeerscriptie die de tweede auteur onder begeleiding van de eerste auteur schreef aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. De auteurs danken de twaalf respondenten die bereidwillig deelnamen aan de interviews en toestemming gaven voor het weergeven van hun antwoorden in deze bijdrage.

¹ Verordening tot wijziging van de Verordening op de praktijkuitoefening (onderdeel Resultaatgerelateerde beloning), vastgesteld door het College van Afgevaardigden van de Nederlandse Orde van Advocaten van 25 juli 2013, Stcrt. 2013, 20779.

² Nota van toelichting op de Verordening tot wijziging van de Verordening op de praktijkuitoefening (onderdeel Resultaatgerelateerde beloning), Stcrt. 2013, 20779, p. 8. Vgl. M. Maathuis, Politiek kaapt van de Orde experiment met no cure, no pay, Advocatenblad 2013, afl. 4, p. 12.

bij de vraag welke verwachtingen er onder advocaten, rechters en verzekeraars leven over de werking van deze nieuwe honoreringswijze en te bezien of te verwachten is dat het experiment aan zijn doel zal beantwoorden. De bevindingen die wij hier presenteren, geven een indicatie van die verwachtingen. Daarmee kunnen de bevindingen relevant zijn bij de evaluaties van het experiment die te zijner tijd zullen worden ondernomen. De opzet van deze bijdrage is als volgt. Allereerst zal in paragraaf 2 het experiment en zijn vormgeving worden uitgelegd. In paragraaf 3 analyseren wij aan de hand van de vraagg gesprekken welke verwachtingen er over de werking en doelbereiking van het experiment zoal bestaan. Vervolgens komen we in paragraaf 4 tot een analyse van de resultaten.³

2. Het experiment

2.1 Achtergrond

Het experiment is niet uit de lucht komen vallen. Er wordt al langere tijd gepleit voor meer beweegruimte voor de letselschadeadvocatuur als het gaat om honoreringsafspraken. Zoals bekend zijn juridische dienstverleners in deze branche die geen advocaat zijn, niet beperkt in het maken van resultaatgerelateerde beloningsafspraken. De roep om meer flexibiliteit ten behoeve van de advocatuur lijkt dus mede te worden ingegeven door de behoefte aan een ‘gelijk speelveld’. Niettemin bestaat er ook kritiek op het idee van resultaatgerelateerde beloning. Zo is de eerdere poging om resultaatgerelateerde beloning toe te staan, gestrand. De betreffende verordening werd in 2005 door de minister van Justitie vernietigd wegens strijd met het algemeen belang.⁴ Advocaten krijgen door een resultaatgerelateerde beloning namelijk een eigen belang bij de zaak en zij zouden hierdoor hun onafhankelijkheid verliezen, aldus de minister.

Inmiddels zijn we een aantal jaren verder. Een nieuwe variant, gepropageerd door een aantal slachtofferadvocaten, is thans door de Nederlandse Orde van Advocaten (NOVA) vormgegeven in een experiment.⁵ Vanwege de kritiek op resultaatgerelateerde beloning is er gekozen voor een looptijd van vijf jaar ‘of zoveel eerder als blijkt dat genoemd artikel leidt tot misbruik of andere ongewenste effecten, waaronder begrepen excessieve declaraties’.⁶ Bovendien zijn de deelnemende advocaten **[70]** verplicht om een aantal gegevens bij te houden omtrent het gebruik en het resultaat van de afspraak.⁷ Deze gegevens zal de Raad van Toezicht gebruiken ten behoeve van de evaluatiemomenten.

2.2 Werkingsbereik

Het uitgangspunt voor het experiment is ‘het bieden van een grotere toegang tot het recht voor een specifiek segment van rechtzoekenden’, met name diegenen die niet in aanmerking komen voor

---

³ We besteden in deze bijdrage overigens geen aandacht aan de verhouding van het experiment tot andere bronnen van financiering van rechtshulp, zoals de Wet op de rechtsbijstand (WRB) of de particuliere rechtsbijstandverzekering.

⁴ Besluit van 9 maart 2005, houdende vernietiging van de Verordening tot wijziging van de Verordening op de praktijkuitoefening (onderdeel Resultaatgerelateerde beloning) van de Nederlandse Orde van Advocaten van 25 maart 2004, Stb. 2005, 123, p. 5. Daarover bijv. M.G. Faure & T. Hartlief, Claimcultuur en beloningssystemen, in: W.H. van Boom e.a. (red.), *Civilologie: opstellen over empirie en privaatrecht*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2012, p. 153 e.v. en p. 162 e.v.

⁵ P. Louwerse, *No cure no pay*: uitkomst bij onzekere zaken, *Advocatenblad* 2012, afl. 13, p. 27.

⁶ Art. 4 lid 1 Verordening.

⁷ Art. 3 lid 6 en 7 Verordening.

gesubsidieerde rechtsbijstand.⁸ Om die toegang te vergroten is het de advocaat toegestaan om met een cliënt (natuurlijk persoon) in een letselschade- of overlijdensschadezaak een resultaatgerelateerd honorarium overeen te komen. Dat is slechts toegestaan 'indien de aansprakelijkheid niet aanstonds is erkend of redelijkerwijs vast staat dan wel problemen van enige importantie in de sfeer van schade of causaliteit voorzienbaar zijn'.⁹ Het idee is dat een resultaatgerelateerd honorarium alleen toelaatbaar is 'wanneer de zaak niet zonneklaar is', omdat de advocaat anders met weinig inspanning een onredelijke beloning in de wacht zou slepen.¹⁰ Bij erkende of vaststaande aansprakelijkheid, een helder causaal verband tussen gebeurtenis en schade of de duidelijke aanwezigheid van schade bij de cliënt mag de advocaat dus niet contracteren op basis van het resultaatgerelateerde honorarium.¹¹ De Verordening regelt niet hoe dit werkingsbereik getoetst moet worden, wie die toetsing verricht en wat het rechtsgevolg is van de vaststelling (achteraf) dat het dossier zich buiten dat werkingsbereik bevond, bijvoorbeeld omdat de advocaat in redelijkheid niet kon menen dat problemen van causaliteit voorzienbaar waren.

2.3 Vier kernelementen van resultaatgerelateerde beloning

Indien de zaak binnen het hierboven geschetste werkingsbereik valt, is het partijen toegestaan om in de overeenkomst van opdracht aan de advocaat een resultaatafhankelijke en -gerelateerde uurtariefbeloning op te nemen. Die beloning bestaat dan uit vier elementen.

Het eerste element is dat de advocaat geen beloning krijgt indien hij 'in het geheel geen financieel resultaat' voor de cliënt heeft bereikt (*no win, no fee*).¹²

Het tweede element is dat de advocaat een verhoogd uurtarief in rekening mag brengen (*success fee*) als hij wél enig 'financieel resultaat' bereikt. Het gaat dus om een ruimer begrip dan 'winnen' en 'verliezen' in een procedure, omdat schikkingsresultaat immers óók resultaat is. Het verhoogde uurtarief wordt afgemeten aan het 'gebruikelijke uurtarief' van de advocaat.¹³ Dat laatste begrip is niet gedefinieerd, gereguleerd of gemaximeerd; het is aan de advocaat zelf om zijn 'gebruikelijke uurtarief' te bepalen. De verhoging is 100% of 150% (dat wil dus zeggen: het gebruikelijke uurtarief maal twee respectievelijk tweeënhalf), afhankelijk van welke variant partijen kiezen.¹⁴ De twee varianten noemen we hierna variant A en variant B.

Het derde element is het beloningsplafond. De grondslag voor de beloning is het daadwerkelijk bestede aantal uren aan het bereiken van het financiële resultaat, maar daarbij geldt een plafond van 25% onder variant A en 35% onder variant B van het feitelijk verkregen 'financieel resultaat'.¹⁵ Dat laatste begrip is gedefinieerd als 'het totaal van de ontvangen hoofdsom, rente, kostenvergoedingen, inclusief vergoeding op grond van artikel 6:96 Burgerlijk Wetboek en

⁸ Nota van toelichting, p. 4. Het is de advocaat niet toegestaan om een *no cure, no pay*-afspraken te maken met een rechtzoekende die in aanmerking komt voor gesubsidieerde rechtsbijstand, tenzij de rechtzoekende hier uitdrukkelijk van afziet (art. 3 lid 2 Verordening).

⁹ Art. 3 lid 1 Verordening. De Verordening zegt niet uitdrukkelijk dat de honorariumafspraken gemaakt moet worden bij aanvang van de overeenkomst van opdracht en niet op een later tijdstip.

¹⁰ Nota van toelichting, p. 5.

¹¹ Art. 3 lid 1 Verordening.

¹² Art. 3 lid 1 Verordening.

¹³ Art. 3 lid 3 en 4 Verordening.

¹⁴ Art. 3 lid 3 en 4 Verordening.

¹⁵ Art. 3 lid 3 en 4 Verordening.

(proces)kostenveroordelingen'.¹⁶ Het plafond is inclusief kantoorkosten en btw, zodat die kostenposten niet nog eens boven op het plafond in rekening gebracht kunnen worden.

Het vierde element betreft het risico van de 'specifieke kosten'. Onder specifieke kosten worden in elk geval verstaan 'de reiskosten van de advocaat, kosten van medische adviezen en medische informatieverstrekking in opdracht van de advocaat, kosten in verband met toedrachtsonderzoeken of inschakeling van rekenbureaus, arbeidsdeskundigen en schade-experts in opdracht van de advocaat, kosten van getuigen en tolken, deurwaarderskosten, kosten van gerechtelijk of buitengerechtelijk tussen partijen benoemde deskundigen, het griffierecht, alsmede het bedrag van een eventuele kostenveroordeling van de rechtzoekende'.¹⁷

Bij variant A is als gezegd de verhoging van het gebruikelijke uurtarief maximaal 100% en het beloningsplafond maximaal 25% van het behaalde financiële resultaat.¹⁸ Bij deze variant blijven de specifieke kosten voor rekening van de rechtzoekende. Bij variant B mag de advocaat [een verhoging van] maximaal 150% van zijn uurtarief overeenkomen en is zijn honorarium beperkt tot maximaal 35% van het uiteindelijk behaalde resultaat.¹⁹ De specifieke kosten komen bij deze variant voor risico van de advocaat, zodat de cliënt in het geheel geen financieel risico loopt. Daar staat tegenover dat de advocaat een hoger percentage als beloningsplafond mag hanteren.²⁰ Indien de advocaat wél een financieel resultaat in de zaak behaalt voor zijn cliënt, dan moet de cliënt de specifieke kosten echter wél terugbetalen voor zover het te verkrijgen financiële resultaat daarvoor ruimte biedt.²¹ Dat betekent dat de cliënt in geval van winst ook onder variant B uit het bruto financiële resultaat naast het aantal bestede uren tegen het 150% verhoogde uurtarief met [71] een plafond van 35% ook nog de specifieke kosten moet betalen.

Schematisch kunnen de varianten A en B aldus worden geplaatst tegenover de gebruikelijke honorering volgens uurtarief:

Honorering op basis van uurtarief	Resultaatgerelateerde beloning Variant A	Resultaatgerelateerde beloning Variant B
Advocaat declareert gebruikelijk uurtarief, ongeacht uitkomst. Benadeelde draagt alle specifieke kosten, ongeacht uitkomst.	Advocaat declareert verhoogd uurtarief (max. 100% verhoogd) als hij wint, met een max. van 25% van financieel resultaat. Bij verlies declareert advocaat niets. Benadeelde draagt alle specifieke kosten, ongeacht uitkomst.	Advocaat declareert verhoogd uurtarief (max. 150% verhoogd) als hij wint, met een max. van 35% van financieel resultaat. Bij verlies declareert advocaat niets. Bij winst draagt benadeelde alle specifieke kosten. Bij verlies draagt advocaat deze kosten.

Wat betreft de verhouding tussen de regeling van de buitengerechtelijke kosten (BGK; art. 6:96 van het Burgerlijk Wetboek, BW) en de resultaatsafhankelijke beloning volstaan we hier met enkele opmerkingen. Voor de verhaalbaarheid van BGK op de aansprakelijke verandert er niets, in die zin

¹⁶ Art. 1 aanhef en onder b Verordening.

¹⁷ Art. 1 aanhef en onder e Verordening.

¹⁸ Art. 3 lid 3 Verordening.

¹⁹ Art. 3 lid 4 Verordening.

²⁰ Nota van toelichting, p. 6.

²¹ Art. 3 lid 4 Verordening; nota van toelichting, p. 6.

dat gewoon de dubbele redelijkheidstoets van artikel 6:96 BW blijft gelden. Verzekeraars en rechters zullen de buitengerechtigde kosten dus op dezelfde manier beoordelen als voorheen en in die zin behoort het bestaan van een resultaatsafhankelijke afspraak geen verandering naar buiten toe teweeg te brengen. Wanneer de BGK-vergoeding lager is dan het bedrag dat de advocaat toekomt wegens de gemaakte afspraak, hetgeen in de regel het geval is wanneer een verhoogd uurtarief wordt gehanteerd, dan zal de cliënt bij winst het verschil moeten bijleggen.²² Het is overigens niet toegestaan dat de advocaat én de BGK-vergoeding én de resultaatsafhankelijke beloning toucheert; dubbele declaraties zijn niet toegestaan en daarom wordt de BGK tot het financiële resultaat gerekend.²³

2.4 Contractuele inbedding

De honoreringsafpraak moet in een door beide partijen ondertekende schriftelijke overeenkomst worden neergelegd.²⁴ Ter uitvoering van de Verordening hebben LSA en ASP een Modelovereenkomst Resultaatgerelateerde beloning LSA/ASP opgesteld, die de regels van de Verordening incorporeert en uitwerkt, maar op bepaalde punten ook positie inneemt op zaken die niet of niet helder zijn geregeld in de Verordening.

Wat de Verordening overigens niet doet, is letselschadeadvocaten verplichten om resultaatsafhankelijke beloning aan te bieden. Advocaten zijn niet verplicht om aan het experiment mee te doen, en zelfs als ze meedoen, zijn ze niet verplicht om desgevraagd een 'offerte' uit te brengen. Er bestaat dus geen contractdwang voor advocaten. Als de advocaat echter contracteert met resultaatsafhankelijke beloning, dan geven de regels van de Verordening de *buitenwaarden* van de honorariumafspraken weer: het is partijen toegestaan om lagere percentages of uurtarieven af te spreken of om een andere verdeling van de specifieke kosten overeen te komen in het voordeel van de cliënt. In die zin zijn de regels van de Verordening semidwingend.

In de overeenkomst van resultaatsafhankelijke beloning moet volgens de Verordening een aantal zaken worden opgenomen:²⁵

- de rechtvaardiging voor het aangaan van de afspraak;
- een omschrijving van het redelijkerwijs te verwachten verloop van de zaak en het verwachte financiële resultaat, alsmede het overeengekomen uurtarief van de advocaat;
- welk percentage als beloningsplafond geldt en voor wiens risico de specifieke kosten komen;
- een risico-inschatting opgesteld door de advocaat, die verwijst naar de door de advocaat verstrekte schriftelijke informatie aan de cliënt betreffende zijn verwachting ten aanzien van de door hem te verrichten arbeid en de te maken kosten;
- vergoedingsafspraken in het geval van tussentijdse beëindiging of overdracht;

²² In art. 5 Modelovereenkomst Resultaatgerelateerde beloning LSA/ASP, onder f (bij variant A) of onder g (bij variant B) (zie over die modelovereenkomst par. 2.4) is overigens nog een 'BGK-bodem' ingevoerd, die erop neerkomt dat als de BGK *hoger* uitvalt dan de resultaatgerelateerde beloning, de advocaat dit hogere bedrag toekomt. Deze clausule lijkt ons op het eerste gezicht in strijd te zijn met de risicotoedeling die inherent is aan resultaatsafhankelijke beloning; ze kan er bijvoorbeeld toe leiden dat als het financiële resultaat kleiner blijkt te zijn dan de advocaat op voorhand inschatte, de BGK-bodem als het ware een verzekeringspolis voor de advocaat oplevert.

²³ Nota van toelichting, p. 5. Vgl. voor een *no cure, no pay*-afpraak tussen benadeelde en juridisch dienstverlener, niet zijnde advocaat, Hof Amsterdam 28 mei 2013, ECLI:NL:GHAMS:2013:1621, RAV 2014/6.

²⁴ Art. 3 lid 5 Verordening.

²⁵ Art. 3 lid 5 Verordening.

- de bepaling dat zonder voorafgaande schriftelijke aanvaarding door de cliënt door de advocaat geen schikkingsovereenkomst met de wederpartij zal worden gesloten of een gerechtelijke procedure aanhangig zal worden gemaakt of zal worden beëindigd.

Dat laatste punt is naar wij menen overigens problematisch. Het lijkt ons rationeel voor een investeerder in een claim – en dat is een advocaat als hij resultaatgerelateerde beloning overeenkomt met zijn cliënt – om te trachten *medezeggenschap* te [72] krijgen over beslissingen om te schikken en te procederen. Door vast te houden aan het fundamentele idee dat het de cliënt is die volledige zeggenschap houdt over zijn claim, wordt – hoe begrijpelijk dit fundamentele idee ook is – onherroepelijk het risico van fricties in het leven geroepen: waar de cliënt meent dat het schikkingsvoorstel veel te laag is gezien het onrecht dat hem is aangedaan, zal de ervaren advocaat wellicht menen dat het voorstel alleszins redelijk is. De advocaat die dan geen medezeggenschap heeft, ziet zijn winstmarge verdampen en mogelijk ook het vooruitzicht van enig financieel resultaat. Het is niet goed dat waar twee partijen investeren in een claim, er slechts één volledige zeggenschap heeft over beslissingen omtrent schikken en procederen. Een goede geschillenregeling om op dit punt ‘gijzeling’ te voorkomen ontbreekt.²⁶

Ook overigens geeft de Verordening geen bijzondere regels over geschilbeslechting. Wat betreft geschillen tussen cliënt en advocaat over de (uitvoering van de) honorariumafspraken staan de gangbare rechtsgangen open: de tuchtprocedure, de Geschillencommissie Advocatuur, de civiele rechter en – waar van toepassing – de LSA Geschillencommissie Declaraties.²⁷ Het is niet op voorhand duidelijk wat de tuchtrechtelijke en contractuele gevolgen zijn van schending van de regels en randvoorwaarden van de Verordening.

3. Verwachtingen over werking en doelbereiking

3.1 Inleiding

Voor dit deel van ons onderzoek werden twaalf semigestructureerde interviews afgenomen in mei-juni 2014. De vragenlijst is als bijlage opgenomen. De vragen zagen met name op de vormgeving, werking en doelbereiking van het experiment. Zo is de respondenten gevraagd naar het verwachte gebruik van de regeling, naar de twee varianten, de mogelijkheid tot effectuering van de waarborgen in de praktijk en naar het algehele oordeel over het experiment en mogelijke verbeterpunten. In het hiernavolgende worden de verwachtingen van de respondenten gerapporteerd en daar waar nuttig direct getoetst aan de beschikbare rechtseconomische en empirische literatuur over de invloed van honorering op gedrag van juridische dienstverleners.

Er werd gekozen voor de interviewvorm omdat in deze fase van het experiment behoefte is aan inventarisatie van opvattingen, bedenkingen en voorspellingen. De respondenten zijn belanghebbende ‘repeat players’ in het experiment: advocaten, rechters en vertegenwoordigers van de verzekeringsindustrie.²⁸ Hoewel de interviewvorm en de selectie van respondenten inherente

²⁶ De advocaat kan op grond van art. 10 Modelovereenkomst Resultaatgerelateerde beloning LSA/ASP de overeenkomst opzeggen om gewichtige redenen, mits daarbij de nodige zorgvuldigheid in acht genomen wordt. Of die opzegging ertoe leidt dat de advocaat aanspraak behoudt op enig honorarium is ons niet duidelijk, maar het lijkt ons dat dat niet het geval is voor zover geen financieel resultaat is behaald.

²⁷ Zie art. 13 Modelovereenkomst Resultaatgerelateerde beloning LSA/ASP.

²⁸ De respondenten waren mr. P.N. Langstraat (advocaat bij Moree Gelderblom Advocaten), mr. J.M. Tromp (advocaat bij Maarten Tromp Advocaten), mr. J. Wildeboer (advocaat bij Wildeboer AVS Advocaten), mr. D.J. van der Kolk (advocaat bij Van Traa), mr. M.R. Lauxtermann (advocaat bij Lauxtermann Advocaten), mr. A.T.

beperkingen kennen, denken wij dat de uitkomsten een redelijk representatief beeld schetsen van de onder advocaten, rechters en vertegenwoordigers van de verzekeringsindustrie levende verwachtingen. Met de gegevens die ons onderzoek heeft opgeleverd, is het bovendien mogelijk – zie hierna – om enkele voorspellingen te formuleren. Idealiter kan ter gelegenheid van de toekomstige evaluatie(s) van het experiment een kwantitatieve toetsing van die voorspellingen plaatsvinden.

3.2 *Behoeftte aan resultaatgerelateerde beloning bij cliënten en advocaten*

De meeste respondenten denken dat er zeker behoefte is bij rechtzoekenden aan de mogelijkheid om een resultaatgerelateerde beloning overeen te komen, namelijk in zaken waarin aansprakelijkheid niet is erkend of waarin de kosten van deskundigen hoog zijn. Duidelijkheid over de kosten vooraf wordt door rechtzoekenden als prettig ervaren, zo menen de respondenten. Vooral bij medische zaken spelen kosten een afschrikkende rol, zo wordt gesteld. Van verzekeraarszijde wordt genoemd dat letselschadebureaus tot op zekere hoogte al voorzien in die behoefte.

Over de vraag of ook advocaten behoefte aan de regeling hebben en dus zullen overgaan tot het aanbieden van resultaatgerelateerde beloning, waren de respondenten een stuk voorzichtiger. Genoemd wordt de open houding van de LSA, maar ook de bedrijfsafweging van advocaten. ‘Je moet op voorhand in staat zijn je verlies te nemen, anders moet je het niet doen’, merkte een van de respondenten op. Kantoren met redelijke financiële fundering kunnen in twee of drie zaken wel een avontuur aangaan, maar worden het er meer, dan moeten er relatief veel kleinere zaken op uurtarief in behandeling zijn om cashflow te waarborgen. Ook wordt door respondenten benoemd dat de slagingskans relevant is: de advocaat moet wel geloof hebben in een zaak, wil hij deze aannemen. Een aantal van de respondenten gaf aan dat de regeling waarschijnlijk vooral zal worden toegepast in zaken met grote financiële **[73]** belangen.²⁹ Dit komt met name door het maximumpercentage, zo stellen respondenten: er geldt wel een verhoogd uurtarief, maar als het maximum eenmaal is bereikt, zullen alle na dat moment volgende investeringen niet worden vergoed. Het belang moet de investering en de kosten rechtvaardigen, aldus een van de respondenten. Voor een klein belang zal een advocaat het risico niet willen lopen. Zo werden wel minimumbedragen tussen € 100.000 en € 200.000 aan financieel resultaat genoemd.

Als we kijken naar het soort zaken dat zich mogelijk leent voor een resultaatgerelateerde beloning, dan wordt het beeld niet veel gunstiger. Weinig zaken lenen zich voor het experiment: in de meeste letselschadezaken is aansprakelijkheid geen twistpunt en worden (dus) veel bijkomende

---

Stevens (advocaat bij Stadermann Luiten Advocaten), mr. H.J. van der Hoeven (projectmanager personenschade Allianz Nederland Schadeverzekering N.V.), mr. F.P.H. Schlicher en mr. E.A. van Leeuwen (juristen personenschade Nationale Nederlanden), mr. F.Th. Kremer (directeur Stichting Personenschade Instituut van Verzekeraars (PIV)), mr. K.A. Baggerman (rechter bij Rechtbank Rotterdam), mr. S.J. Hoekstra-van Vliet (rechter bij Rechtbank Den Haag) en mr. J. Sap (rechter bij Rechtbank Utrecht).

²⁹ Dit is in lijn met hetgeen bij de Amerikaanse *contingency fee* is aangetoond: als het verwachte financiële resultaat te gering is ten opzichte van de kosten en de winstkans, neemt de advocaat de zaak niet aan. Zie bijv. H.M. Kritzer, *Contingency fee lawyers as gatekeepers in the American civil justice system*, *Judicature* 1997, p. 22 e.v.; D.L. Rubinfeld & S. Scotchmen, *Contingent fees for attorneys: An economic analysis*, *The RAND Journal of Economics* 1993, p. 343 e.v.; H.M. Kritzer, *Lawyer fees and lawyer behavior in litigation: What does the empirical literature really say?*, *Texas Law Review* 2002, p. 1943 e.v. Vgl. Faure & Hartlief 2012, p. 157; M. Faure e.a., *No cure, no pay and contingency fee*, in: M. Tuil & L. Visscher (red.), *New trends in financing civil litigation in Europe – A legal, empirical, and economic analysis*, Cheltenham/Northampton: Edward Elgar 2010, p. 33 e.v.; M.G. Faure e.a., *Resultaatgerelateerde beloningssystemen voor advocaten*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2009, p. 1 e.v.

kosten én advocaatkosten al gaandeweg door de aansprakelijke partij betaald. Het is dan voor cliënt en advocaat niet rationeel om risico's te nemen die er niet zijn. De algemene verwachting onder respondenten was daarom dat de resultaatgerelateerde beloning vooral bij medische aansprakelijkheid en beroepsziekten zal worden toegepast, omdat dit veelal complexe zaken zijn waarin aansprakelijkheid niet eenvoudig ligt en waarin hoge kosten in de voorfase gemaakt moeten worden. Ook werden whiplashzaken genoemd, omdat men daar een causaliteits- en schadediscussie kan verwachten. Respondenten geven echter ook aan dat juist in deze zaken de kosten hoog en de winstkansen moeilijk in te schatten zijn, zodat advocaten juist huiverig zullen zijn om als financier van de cliënt op te treden.

Concluderend vroeg een aantal van de respondenten zich dan ook ernstig af of de regeling haar doel, te weten een vergroting van de toegang tot het recht, wel zal bereiken.

3.3 Vormgeving van het experiment

Respondenten plaatsen weinig kanttekeningen bij de vormgeving van het werkingsbereik van het experiment. Een enkeling oppert dat het werkingsbereik te breed is omdat in zaken waarin problemen met schade of causaliteit bestaan, de toegang tot het recht al sterk is verbeterd door de wettelijke deelgeschillenregeling.

Dat de beloning primair aan het aantal bestede uren is gekoppeld en niet rechtstreeks aan het financiële resultaat, wordt door de meeste respondenten positief gewaardeerd. Sommigen noemen hier het voorkomen van excessieve beloning voor weinig inspanning, anderen wijzen op de noodzaak om behoedzaam te opereren. De koppeling aan het uurtarief zal het draagvlak voor de regeling hebben vergroot, meent een aantal respondenten. Tegelijk wordt erop gewezen dat de koppeling aan het uurtarief én aan het financiële resultaat het systeem minder inzichtelijk maakt dan een enkele koppeling aan het behaalde financiële resultaat. Bovendien is het daardoor misschien ook wel minder aantrekkelijk geworden voor advocaten, zo stelt een aantal respondenten, omdat de risico's die zij lopen onder het arrangement niet zonder meer vergoed worden met een percentage van de opbrengst. Er wordt daarom door sommigen geopperd dat het wellicht beter was geweest als een echte *contingency fee* (ook wel *quota pars litis* genoemd) was geïntroduceerd in plaats van deze hybride vorm. In het verlengde hiervan stelt een enkele respondent dat de vrijheid om percentages te variëren eraan bij zou kunnen dragen dat percentages juist lager kunnen worden naarmate het financiële resultaat groter wordt.

Een ander punt dat hier genoemd werd, betreft het 'gebruikelijke uurtarief': het is niet duidelijk wat daaronder moet worden verstaan, en zolang dat niet duidelijk is, kan er gemarchandeerd worden met tarifiering.³⁰

Met betrekking tot de twee varianten die in het experiment zijn opgenomen, zijn de meningen van de respondenten verdeeld. Een deel van de respondenten is van mening dat het goed is dat er twee varianten zijn, omdat bij verschillende zaken wellicht een andere variant beter is. Wel werd door sommigen gesuggereerd dat de percentages minder statisch zouden moeten zijn. Nu zijn er slechts twee varianten, maar het zou beter zijn, zo werd gesuggereerd, om het percentage mede afhankelijk te maken van de hoogte van het financiële resultaat. Andere respondenten gaven aan de twee varianten verwarrend te vinden voor de rechtzoekende. Het is voor de rechtzoekende namelijk lastig in te schatten hoe hoog de deskundigenkosten zullen zijn, en zij zullen daarom afhankelijk zijn van de informatie van hun advocaat.

³⁰ Dit effect is in de literatuur beschreven; zie F. Cabrillo & S. Fitzpatrick, *The economics of courts and litigation*, Cheltenham: Edward Elgar 2008, p. 142.

De helft van de respondenten verwacht dat advocaten over het algemeen de voorkeur zullen geven aan de eerste variant, omdat ze dan zo min mogelijk risico lopen. Het risico dat ze zelf niet betaald worden, kunnen ze wel riskeren, maar als ze dan ook nog met de kosten blijven zitten, dan draaien ze verlies, zo is de redenering. De overige respondenten zijn minder uitgesproken; zij denken dat de advocaat per geval zal inschatten of variant A of variant B gunstiger is.

Wel zijn de respondenten het er ongeveer over eens dat rechtzoekenden de voorkeur zullen geven aan variant B, omdat deze heel eenvoudig te bevatten is: de rechtzoekende loopt geen kostenrisico bij verlies. Voor de rechtzoekende vormen namelijk juist ook de deskundigenkosten een drempel om [74] actie te ondernemen; bovendien appelleert variant B meer aan verliesaversie van benadeelden.³¹

3.4 Informatieachterstand voor de cliënt

De respondenten meenden dat er in algemene zin wel het nodige aan informatieverzorging gedaan moet worden, al was het maar om benadeelden bekend te maken met resultaatsafhankelijke beloning. Zo werd gesuggereerd dat er op de websites van LSA, ASP, Letselschaderaad, PIV/Verbond en NOVA uitleg gegeven moet worden, dat de aangesproken verzekeraar bij de informatie die deze volgens de Gedragscode Behandeling Letselschade (GBL) moet sturen ook informatie moet geven over het experiment, en dat er een systeem van *second opinion* zou moeten zijn dat de rechtzoekende ervan verzekert dat hij zich breed oriënteert. Of, zoals een van de respondenten het verwoordde: 'Als de advocaat de tweede variant adviseert, dan kan de rechtzoekende hier wellicht uit afleiden dat de kosten niet zo hoog zijn. Hoe betrouwbaar is het advies van de advocaat dan nog in dit systeem?'³²

De literatuur over beloning van advocaten toont duidelijk dat een benadeelde maar zeer beperkte mogelijkheden heeft tot het vergelijken van de kwaliteit en prijs van juridische dienstverleners.³³ Juridische diensten zijn niet gestandaardiseerd, de tarifiering is ondoorzichtig en de uiteindelijke 'prijs onder de streep' van rapportages, onderhandelen en procederen is van bijzonder veel onzekere factoren afhankelijk. In theorie zou er dus aan het verstrekken van de opdracht aan de advocaat idealiter nog een fase voorafgaan, namelijk die waarin de benadeelde informatie krijgt zodat hij kan bepalen welk honoreringsarrangement past bij zijn preferenties. In werkelijkheid heeft de cliënt al deze informatie niet. En hoewel advocaten natuurlijk ook geen glazen bol hebben en elke zaak uiteraard weer anders is, hebben zij onmiskenbaar meer ervaring en dus meer kennis over deze aspecten van de zaak, zodat zij beter in staat zijn om de genoemde bandbreedtes en gemiddelde bedragen te inventariseren. Daarom bepaalt de Verordening ook dat het verwachte financiële resultaat, het overeengekomen uurtarief, de gekozen variant en een risico-inschatting ten aanzien van het aantal advocatenuren en de te maken kosten in de overeenkomst opgenomen worden.³⁴ Dat

³¹ Verliesaversie is op dit punt een bewezen drijfveer voor letselschadeslachtoffers; zie D.R. Hensler, Financing civil litigation: The US perspective, in: M. Tuil & L. Visscher (red.), *New trends in financing civil litigation in Europe – A legal, empirical, and economic analysis*, Cheltenham/Northampton: Edward Elgar 2010, p. 181.

³² De literatuur voorspelt deze frictie. Zie bijv. H.M. Kritzer, *The wages of risk: The return of contingency fee legal practice*, *DePaul Law Review* 1998, p. 305. Vgl. L. Visscher, *Gedrag van advocaten*, in: W.H. van Boom e.a. (red.), *Capita civilologie: handboek empirie en privaatrecht*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2013, p. 1132 e.v.

³³ Dat dit ook gevolgen heeft voor de bekwaamheid van de cliënt om te beoordelen of een resultaatgerelateerde beloning verstandig is en/of schikken verstandig is (en op welk moment), volgt uit de rechtseconomische literatuur. Zie de verwijzingen bij Faure e.a. 2009, p. 30 e.v.

³⁴ Art. 3 lid 5 Verordening.

is beter dan niets, maar het maakt nog niet dat de markt van resultaatgerelateerde advocatenbeloning van de ene op de andere dag transparant is, objectieve informatie via verschillende offertes verkregen kan worden en dat aanbiedingen goed vergelijkbaar zullen zijn. De Verordening schenkt geen bijzondere aandacht aan precontractuele informatie-uitwisseling of aan een recht op onafhankelijk en objectief advies voorafgaande aan de contractsluiting. Tegen die achtergrond is de zorg van de respondenten over de informatieverschaffing terecht.

3.5 *Effect op gedrag van betrokkenen*

Tijdens de interviews is ook de vraag gesteld of de aanwezigheid van een afspraak op basis van resultaatgerelateerde beloning verschil zou maken voor de manier waarop de respondent een zaak behandelt. De meesten gaven aan dat dit geen verschil zou maken en dat het ook geen verschil zou mogen maken. Van verzekeraarszijde werd wel een aantal maal het risico genoemd dat een resultaatsafhankelijke beloning ertoe kan leiden dat de inzet bewust of onbewust verhoogd raakt: het financiële resultaat bepaalt immers het beloningsplafond voor de advocaat en dus kan er een neiging bestaan om juist opwaartse druk op dat resultaat uit te oefenen. Verwacht werd dat waar een aangesproken verzekeraar weet heeft van het beloningsarrangement, er goed gelet zou worden op een dergelijk effect.

De literatuur voorspelt dat een advocaat die overweegt een zaak op basis van resultaatsafhankelijke beloning aan te nemen, meer werk maakt van het onderzoeken van de kansrijkheid van de zaak dan wanneer hij onafhankelijk van resultaat op uurbasis betaald zou krijgen.³⁵ De respondenten stellen voorop dat de beloningswijze niet van invloed zou *mogen* zijn op de mate waarin de advocaat op voorhand onderzoek doet naar de haalbaarheid van de zaak, maar een aantal erkende dat het waarschijnlijk is dat de advocaat er toch beter voor zal gaan zitten en net wat meer informatie zal willen voordat hij een afspraak op basis van resultaatgerelateerde beloning maakt. 'Je stapt er niet blind in', aldus een respondent. Bij medische aansprakelijkheidszaken is het bijvoorbeeld verstandig om medische rapportages en informatie over de toedracht [75] te verzamelen voor men de haalbaarheid van de zaak inschat. Verwacht werd daarom dat zaken net iets later aangenomen worden dan bij honorering op basis van uurtarief, omdat er grondiger vooronderzoek wordt gedaan.

3.6 *Openheid van zaken over de honorariumafspraken*

---

³⁵ Voor Nederlandstalige literatuur hierover zie men bijv. de verwijzingen bij W.H. Van Boom, Hof Amsterdam 13 december 2011, LJN BU8763 – 'quota pars litis'-financieringsovereenkomst; betrokkenheid advocaat, TVP 2012, p. 77, noot 29. Empirisch onderzoek naar het effect van *third party*-financiering van claims toont overigens ook dat de derde aanzienlijk investeert in het selecteren van 'goede' zaken en dat de bemoeienis van deze derde er stevast toe leidt dat claims gefilterd worden op haalbaarheid. Zie bijv. (de verwijzingen bij) M. Tuil & L. Visscher, *New trends in financing civil litigation in Europe: Lessons to be learned*, in: M. Tuil & L. Visscher (red.), *New trends in financing civil litigation in Europe – A legal, empirical, and economic analysis*, Cheltenham/Northampton: Edward Elgar 2010, p. 181; R. Lindeman, *Third-party investors offer new funding source for major commercial lawsuits*, Daily Reports for Executives (Bureau of National Affairs) 2010; P. Fenn & N. Rickman, *The empirical analysis of litigation funding*, in: M. Tuil & L. Visscher (red.), *New trends in financing civil litigation in Europe – A legal, empirical, and economic analysis*, Cheltenham/Northampton: Edward Elgar 2010, p. 131 e.v.; M.B. Abramowicz, *A fee limitation rule for litigation finance*, Public Policy Roundtable on Third Party Financing of Litigation 2009; M. Schanzenbach & D. Dana, *How would third party financing change the face of American tort litigation? The role of agency costs in the attorney-client relationship*, Public Policy Roundtable on Third Party Financing of Litigation 2009; Faure & Hartlief 2012, p. 157.

In algemene zin werd door respondenten geoordeeld dat het experimentele karakter van de Verordening het nodig maakt om een zekere mate van openheid van zaken over de honorariumafspraken na te streven. Anders zou het niet mogelijk zijn om resultaten te rapporteren; en juist omdat het hier om een belangrijke stijlbreek met de gangbare beloningswijze gaat, moet er zorgvuldig gerapporteerd worden. Er werd wel op gewezen dat de papierwinkel die daardoor met het experiment gepaard gaat, de lust om deel te nemen, kan temperen.

Met betrekking tot de vraag of derden in concreto mogen weten over het bestaan en de inhoud van de honorariumafspraken, zijn de meningen duidelijk verdeeld. Respondenten die voor slachtoffers optreden, menen dat die afspraak niemand raakt behalve advocaat en cliënt – de aansprakelijke wordt er niet slechter of beter van en dus heeft deze geen belang bij informatie over het bestaan van de afspraak, laat staan over de inhoud. Anderen menen echter dat openheid van zaken wél van belang kan zijn. ‘Openheid voorkomt misbruik, openheid voorkomt dubbel vangen en openheid is in het belang van de cliënt’, zo stelde een rechter. Maar een aantal respondenten betwijfelde juist of de rechter op de hoogte moet zijn van de afspraak. Hier werd soms geredeneerd dat net zoals informatie over de aanwezigheid van een aansprakelijkheidsverzekering aan de zijde van de aansprakelijke het rechterlijk oordeel kan beïnvloeden, informatie over de ‘verzekering’ tegen verlies aan de zijde van de benadeelde ook ten onrechte van invloed kan zijn op de beslissing van de rechter.

3.7 *Gelijk speelveld voor advocaten en letselschadebureaus*

In een aantal interviews kwam naar voren dat een van de doelen van het experiment is om een gelijk(er) speelveld voor advocaten en letselschadebureaus te creëren door concurrentie op honoreringsarrangementen mogelijk te maken. Dit werd op zichzelf door de meeste respondenten verwelkomd, omdat zij de kwaliteit van letselschadebureaus niet zo hoog achten als die van advocaten en omdat er door letselschadebureaus soms misbruik gemaakt wordt van deze arrangementen.

Hierin schuilt voor ons gevoel een opvallende contradictie: hoewel de respondenten niet verwachten dat advocaten veel gebruik zullen maken van de mogelijkheden die het experiment biedt, menen zij toch dat het experiment waardevol is. Sommigen stelden zelfs dat het experiment een goed marketinginstrument voor de letselschadeadvocatuur biedt, waarmee men cliënten kan trekken zonder dat het uiteindelijk hoeft te komen tot een dienstverlening op basis van resultaatgerelateerde honorering. In deze zienswijze is dus geen sprake van een contradictie omdat het experiment gunstig is voor advocaten én slachtoffers: advocaten profiteren omdat zij cliëntèle trekken en slachtoffers omdat zij niet in handen van letselschadebureaus terechtkomen. Die zienswijze vooronderstelt overigens wel, zo voegen wij toe, dat slachtoffers in de regel een betere dienstverlening tegen een redelijkere prijs aantreffen bij advocaten dan bij letselschadebureaus. Voor zover wij weten, is daar geen onderzoek naar gedaan. Een enkele respondent gaf overigens nog aan dat in dat geval een omgekeerd experiment ook denkbaar zou zijn geweest: niet advocaten toestaan om resultaatgerelateerde beloning te bedingen, maar juist letselschadebureaus *verbieden* om anders dan op uurtariefbasis te werken.

3.8 *Vertrouwen goed, controle beter*

Als zwakte van het experiment werd meerdere keren genoemd dat de werking en het succes afhangen van de integriteit van de advocaat. De respondenten leken het erover eens te zijn dat in ieder geval een enkele advocaat er dubieuze praktijken op na houdt. ‘En alleen al die enkeling is

slecht voor dit experiment', aldus een van de respondenten. De meeste respondenten menen dat controle op naleving van de regels daarom belangrijk is. Voor letselschadeadvocaten is daar echter een nadeel aan verbonden; een van de respondenten wees erop dat letselschadeadvocaten mogelijk afgeschrikt worden door de papierwinkel en de blik over de schouders die dit met zich brengt. De respondenten meenden toch in meerderheid dat controle door NOvA een goede manier is om misstanden te voorkomen en op te sporen. De bestaande mogelijkheden en hetgeen de Verordening daaraan toevoegt komen redelijk in de buurt van wat de respondenten als noodzakelijke maatregelen noemen: registratie van zaken, schriftelijke verslaglegging en vastlegging alsmede de mogelijkheid van toegang tot klacht-, geschillen- en tuchtprocedures. Daarnaast werden als maatregelen genoemd controle door de specialisatieverenigingen en steekproefsgewijze audits door de Raad van Toezicht.

4. Evaluatie en conclusie

Het voorgaande overziend, kan worden gezegd dat de verwachtingen van het experiment niet bijzonder hooggespannen zijn. De algemene teneur lijkt te zijn dat het goed is dat dit experiment wordt uitgevoerd, maar dat ook toegegeven moet worden dat maar weinig advocaten zitten te wachten op resultaatgerelateerde beloning en dat (of: omdat) maar weinig zaken zich ervoor lenen. Respondenten verwachten dat de toegevoegde waarde van het experiment vooral gelegen is in het bieden van toegang tot het recht in complexe zaken met een groot financieel belang, met hoge kosten in de voorfase en met relatief grote onzekerheid van de kans van slagen. Genoemd worden beroepsziekten en medische zaken.

Desgevraagd antwoorden de meeste respondenten dat zij het experiment niettemin per saldo een waardevolle aanvulling vinden op de bestaande beloningsregels. Maar als we de antwoorden op de specifieke vragen daarover inventariseren, dan moet toch de conclusie zijn dat die aanvulling beperkt waardevol is. De verwachting is namelijk vooral dat het experiment eraan kan bijdragen om schimmige afspraken tussen advocaten en letselschadebureaus te laten verdwijnen nu advocaten zelf rechtstreeks met de cliënt tot resultaatgerelateerde beloningsafspraken [76] kunnen komen. Men betwijfelt dan ook of het doel van *vergroting* van de toegang tot het recht zal worden bereikt. In onze samenvatting: de regeling leidt naar verwachting niet tot meer zaken maar tot verschuiving van dossiers van letselschadebureaus naar advocaten. Dat strookt overigens volgens een aantal respondenten met het werkelijke doel van het experiment, namelijk het creëren van een gelijk speelveld voor advocaten en letselschadebureaus.

Of die verschuiving ertoe leidt dat advocaten ook daadwerkelijk overgaan tot het aanbieden van resultaatgerelateerde beloningsafspraken, valt intussen te betwijfelen. Omdat advocaten niet verplicht zijn mee te doen met het experiment en evenmin om, als ze al meedoen, in alle gevallen resultaatgerelateerde beloning aan te bieden, komt het dus vooral aan op de vraag onder welke omstandigheden het voor een advocaat interessant zou zijn om een resultaatgerelateerde beloning aan te bieden. Afgezien van motieven als altruïsme en het vestigen van reputatie, zal het voornaamste motief economisch van aard zijn. Letselschadeadvocaten doen geen vrijwilligerswerk en dus is resultaatgerelateerde honorering alleen interessant als de verwachte opbrengst voor de advocaat – uitgedrukt in een weging van verwachte winstkans, te besteden aantal verhaalbare uren en het uiteindelijke financiële resultaat – opweegt tegen de verwachte kosten. Als dat juist is, dan is de toegevoegde waarde naar verwachting kennelijk bijzonder klein. De respondenten geven aan dat met name een klein aantal zaken met verwacht groot financieel resultaat in de sfeer van medisch letsel, beroepsziekten en whiplash mogelijke kandidaten zijn voor resultaatgerelateerde beloning.

Tegelijk geven respondenten echter aan dat advocaten vooral een voorkeur zullen hebben voor variant A, terwijl cliënten voor variant B willen kiezen. Dat betekent dat de ruimte voor overeenstemming over de variant in werkelijkheid *nog kleiner* is. Daarom zou vervolgonderzoek om die ruimte voor overeenstemming verder te verkennen, nuttig zijn.³⁶

Bijlage: gehanteerde vragenlijst

1. Welk soort zaken denkt u dat vooral in aanmerking zullen komen voor het experiment?
2. In hoeverre denkt u dat rechtzoekenden behoefte hebben aan de mogelijkheid om een resultaatgerelateerde beloning overeen te komen?
3. In hoeverre denkt u dat advocaten bereid zijn zaken aan te nemen op basis van resultaatgerelateerde beloning? Van welke factoren zal dit afhangen?
4. Denkt u dat er vaak gebruik zal worden gemaakt van de regeling?
5. In hoeverre denkt u dat het onderzoek door een advocaat voor het maken van een beslissing over het al dan niet aannemen van een zaak op basis van resultaatgerelateerde beloning verschilt met het onderzoek bij honorering op basis van uurtarief?
6. Er is gekozen voor een koppeling aan het uurtarief in plaats van een 'echte' contingency fee. Wat vindt u daarvan?
7. Wat vindt u van de twee mogelijke varianten en van de maximumpercentages?
8. Denkt u dat advocaten een voorkeur zullen hebben voor één van de varianten?
9. Denkt u dat rechtzoekenden een voorkeur zullen hebben voor één van de varianten?
10. In hoeverre denkt u dat de waarborgen uit het experiment in de praktijk kunnen worden geëffectueerd? Denk hierbij bijvoorbeeld aan de waarborg dat aansprakelijkheid niet vast mag staan of dat er problemen te verwachten moeten zijn in de causaliteit of schade.
11. Op welke manier kan er volgens u voor worden gezorgd dat rechtzoekenden over voldoende informatie beschikken om een keuze te kunnen maken tussen honorering op basis van uurtarief, gesubsidieerde rechtsbijstand en deze nieuwe methode?
12. Hoe denkt u dat de vergoeding van de buitengerechtelijke kosten en de proceskostenveroordeling zich verhouden tot het experiment?
13. In hoeverre denkt u dat het van belang is dat alle partijen (advocaten, verzekeraars en rechters) op de hoogte zijn van de aanwezigheid van een afspraak op basis van resultaatgerelateerde beloning?
14. In hoeverre zou het aanwezig zijn van een afspraak op basis van resultaatgerelateerde beloning verschil maken voor de manier waarop u een zaak behandelt?
15. Alles overziend, vindt u het experiment een waardevolle aanvulling op de reeds gehanteerde beloningssystemen?
16. Zijn er volgens u verbeterpunten voor het Experiment resultaatgerelateerde beloning?
17. Zijn er volgens u aspecten van resultaatgerelateerde beloning die nog niet ter sprake zijn geweest?

---

³⁶ Een eerste verkenning vindt men bij Faure & Hartlief 2012, p. 163.